

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่องความต้องการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทยของครูผู้สอนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอสี จังหวัดลำพูน เพื่อศึกษาความต้องการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทยของครูผู้สอนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มประชากรครูสอนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่สอนในปีการศึกษา 2543 ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอสี จังหวัดลำพูน จำนวน 50 คน จาก 44 โรงเรียน และใช้แบบสัมภาษณ์ โดยทำการสอบถามเกี่ยวกับจุดดี จุดด้อยของครูผู้สอน ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย สิ่งที่ต้องการปรับปรุงเพื่อให้การสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จำนวน 10 คน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ หาค่าเฉลี่ย และจัดอันดับ แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย ส่วนผลการสัมภาษณ์ นำเสนอในรูปแบบสรุปความเรียง ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

สรุปผล

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ครูผู้สอนภาษาไทยที่เป็นประชากรครั้งนี้ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 31-40 ปี สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี ทำการสอนภาษาไทยมาแล้ว 5 ปีขึ้นไป โดยได้สอนวิชาดังกล่าวอยู่ระหว่าง 11-15 คาบต่อสัปดาห์ นอกจากนั้นครูผู้สอนภาษาไทยเกือบทั้งหมดได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่พิเศษซึ่งไม่ใช่การสอน แต่เป็นงานสนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียน งานพิเศษที่ได้รับมอบหมายดังกล่าว ประกอบด้วย งานวิชาการ งานกิจกรรมนักเรียน งานธุรกิจและการเงิน งานชุมชนสัมพันธ์ งานอาคารสถานที่ และงานบุคลากร

2. ข้อมูลความต้องการพัฒนาการเรียนการสอน

ข้อมูลความต้องการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทยของครูผู้สอนภาษาไทย เป็นการวิเคราะห์ความต้องการพัฒนา 2 ประการ คือ

1. ความต้องการพัฒนาการเรียนการสอนของโรงเรียน
2. ความต้องการรูปแบบของกิจกรรมในการพัฒนาการเรียนการสอน

2.1 ความต้องการพัฒนาการเรียนการสอนของโรงเรียน

ความต้องการพัฒนาการเรียนการสอนของโรงเรียน ประกอบด้วยความต้องการพัฒนาด้านการเตรียมการสอน ด้านวิธีการสอน ด้านการใช้สื่อการสอน ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะทางภาษา และด้านการวัดผลและประเมินผล ประกอบด้วย

1.1 ด้านการเตรียมการสอน ครูผู้สอนภาษาไทยส่วนใหญ่ต้องการการวางแผนการสอน และการเขียนแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและเรียนอย่างมีความสุข และรองลงมาต้องการการวิเคราะห์หลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้

1.2 ด้านวิธีการสอน ครูผู้สอนภาษาไทยส่วนใหญ่ต้องการพัฒนา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และรองลงมาต้องการพัฒนาการสอนให้เด็กเรียนรู้มีความสุข เช่น การใช้คำถาม การใช้เพลงและเกมการเล่น การแสดงบทบาทสมมติ

1.3 ด้านการใช้สื่อการสอน ครูผู้สอนภาษาไทยส่วนใหญ่ต้องการพัฒนาการสร้างชุดการสอนแบบศูนย์การเรียน และรองลงมา ต้องการพัฒนาการสร้างแบบฝึกทักษะเพื่อการสอนซ่อมเสริม

1.4 ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะทางภาษา ครูผู้สอนภาษาไทยส่วนใหญ่ต้องการจัดกิจกรรมการเล่นโดยใช้เพลงและเกมเพื่อพัฒนาทักษะการใช้ภาษา และรองลงมาต้องการพัฒนาการจัดกิจกรรมทักษะภาษาไทยเพื่อพัฒนากระบวนการคิดและการแก้ปัญหา

1.5 ด้านการวัดผลและประเมินผล ครูผู้สอนภาษาไทยส่วนใหญ่ต้องการพัฒนาการประเมินผลโดยใช้กระบวนการกลุ่ม และรองลงมา ต้องการพัฒนาการประเมินผลโดยใช้ Portfolio

2.2 ความต้องการรูปแบบของกิจกรรมในการพัฒนาการเรียนการสอน

ความต้องการรูปแบบของกิจกรรมในการพัฒนาการเรียนการสอนของครูผู้สอนภาษาไทย ประกอบด้วย ความต้องการรูปแบบของกิจกรรมในการพัฒนาด้านการประชุมเชิงปฏิบัติการ ด้านการศึกษาดูงานนอกสถานที่ ด้านการค้นคว้าจากแหล่งวิทยาการต่าง ๆ ด้านความต้องการในการสังเกตการสอน และด้านการได้รับคำปรึกษาและการแนะนำเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน สรุปได้ดังนี้

2.1 ด้านการประชุมเชิงปฏิบัติการ การฝึกอบรม และการสัมมนา ครูผู้สอนภาษาไทย ส่วนใหญ่ต้องการบุคลากรซึ่งเป็นครูผู้สอนภาษาไทยที่มีความชำนาญและมีผลงานดีเด่นมาเป็นวิทยากร เพื่อนำความรู้ที่ได้ไปใช้ทำงานเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนจริงมากกว่าการเรียนรู้เกี่ยวกับทฤษฎี หรือ อื่น ๆ ส่วนช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับการจัดกิจกรรมนั้นครูผู้สอนภาษาไทยส่วนใหญ่เห็นว่าควรจัดในช่วงระหว่างปิดภาคเรียน ทั้งนี้ในระหว่างการจัดอบรม สัมมนา หรือประชุมเชิงปฏิบัติการ ครูผู้สอน ภาษาไทยเห็นว่าควรมีการประเมินผลหลังการฝึกอบรมเป็นระยะ

2.2 ด้านการศึกษาดูงานนอกสถานที่หรือทัศนศึกษา ครูผู้สอนภาษาไทยส่วนใหญ่ ต้องการศึกษาดูงานในต่างจังหวัด เพื่อเยี่ยมชมเรียนและสังเกตการสอน รองลงมาคือต้องการทดลองฝึกปฏิบัติจริงร่วมกับครูผู้สอน ส่วนช่วงเวลาที่เหมาะสมต่อการทัศนศึกษาครูผู้สอนภาษาไทยส่วนใหญ่เห็นว่า ควรจัดในช่วงวันปิดทำการระหว่างปิดภาคเรียน อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง และการติดตามประเมินผลนั้น ครูผู้สอนภาษาไทยส่วนใหญ่เห็นว่าผู้บริหารต้องเอาใจใส่ในการติดตามผลการปฏิบัติที่ได้จากการศึกษา ดูงานในแต่ละคราวเป็นระยะหลังการศึกษาดูงานเสร็จสิ้นแล้ว

2.3 ด้านการค้นคว้าจากแหล่งวิทยากรต่างๆ ครูผู้สอนภาษาไทยต้องการให้โรงเรียน กำหนดแหล่งวิทยากรด้านการค้นคว้าจากแหล่งวิทยากรและสื่อทัศนูปกรณ์ ตลอดจนการให้ครู ผู้สอนเป็นผู้กำหนดและค้นคว้าด้วยตนเองผสมผสานกัน ทั้งนี้ในแต่ละแหล่งวิทยากรเพื่อการค้นคว้า ครูผู้สอนภาษาไทยต้องการแตกต่างกันดังนี้ แหล่งวิทยากรเพื่อการค้นคว้าจาก วิทยุทัศน์หรือรายการ โทรทัศน์เพื่อการศึกษา ครูผู้สอนภาษาไทยต้องการให้โรงเรียนจัดหาสื่อมาบริการแก่ครูในโรงเรียน และกำหนดตารางการศึกษาจากโทรทัศน์ แหล่งค้นคว้าทางอินเทอร์เน็ต (Internet) ครูผู้สอนภาษาไทย ต้องการใช้สำหรับเพื่อการค้นคว้าไม่สูงนักเมื่อเทียบกับแหล่งวิทยากรอื่น ครูผู้สอนภาษาไทยประสงค์ ให้โรงเรียนจัดหาหนังสือและอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องรวมทั้งเห็นควรให้ครูผู้สอนได้แสวงหาความรู้ทาง อินเทอร์เน็ตได้ด้วยตนเองอีกด้วย และการค้นคว้าศึกษาจากเอกสาร ครูผู้สอนภาษาไทยเกือบทั้งหมด ต้องการให้โรงเรียนจัดหาหนังสือที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาไทยสำหรับศึกษาค้นคว้าในห้องสมุด ของโรงเรียน

2.4 ด้านการสังเกตการสอน การเยี่ยมชมเรียนและการสาธิตการสอน ครูผู้สอน ภาษาไทยต้องการให้ศึกษานิเทศก์ระดับอำเภอ หรือผู้บริหารโรงเรียน เป็นวิทยากรในกิจกรรมดังกล่าว ทั้งนี้ควรจัดให้มีขึ้นภาคเรียนละ 1 ครั้งเป็นอย่างน้อย และให้ครูผู้สอนได้รายงานผลความก้าวหน้าใน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่นำผลจากการสังเกตการสอน การเยี่ยมชมเรียนและการสาธิต การสอนแก่ผู้บริหารเป็นระยะ

เลขหมู่.....
 ๐/กน 372.6
 N.1730
 สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

2.5 ด้านการรับคำปรึกษาและการแนะนำเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ครูผู้สอนภาษาไทยต้องการให้มีวิทยากรสำหรับให้คำปรึกษาหรือแนะนำ โดยคุณสมบัติของวิทยากรที่ต้องการคือ เป็นครูผู้สอนภาษาไทยที่มีความชำนาญและมีผลงานดีเด่น หรือศึกษานิเทศก์ระดับจังหวัด และระดับอำเภอ การจัดกิจกรรมการปรึกษาดังกล่าวอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง หลังจากนั้นควรจัดให้มีการประเมินผลการให้คำปรึกษาและการแนะนำ การรายงานผลความก้าวหน้าในการแก้ไขปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแก่ผู้บริหาร

2.3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาการเรียนการสอน

จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนภาษาไทยจำนวน 10 คน เพื่อแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดดี และจุดด้อยของครูผู้สอนภาษาไทยที่มีผลต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

3.1 จุดดีของครูผู้สอนภาษาไทยต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูผู้สอนภาษาไทยได้กล่าวถึงความสามารถของตนเองที่มีประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ดังนี้ ความสามารถด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น กิจกรรมเขียน กิจกรรมการอ่าน การสะกดคำ การหาความหมายของคำ เป็นต้น การจัดกิจกรรมของครูได้เปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีโอกาสแสดงออกในกิจกรรมที่จัดขึ้นให้มากที่สุดอีกด้วย การเปิดโอกาสดังกล่าว ประกอบด้วย การให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นจากบทความ หรือจากการอ่าน ตลอดจนสามารถร่วมกำหนดกิจกรรมที่เหมาะสมกับความต้องการเรียนรู้ของนักเรียนอีกด้วย อย่างไรก็ตามครูภาษาไทยเห็นว่าการจัดกิจกรรม การสร้างการมีส่วนร่วม แม้ว่าจะเป็นจุดดีของครูผู้สอนที่สามารถปฏิบัติได้อย่างเป็นระบบ แต่สิ่งสำคัญที่ครูผู้สอนต้องกระทำคือการดำเนินการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้รายวิชา ควรมีการวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนการสอน และยิ่งไปกว่านั้นครูผู้สอนต้องมีความรักต่อวิชาภาษาไทยและต้องมีความเมตตาต่อนักเรียน จึงจะทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ผลตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

3.2 จุดด้อยของครูผู้สอนภาษาไทยต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูผู้สอนภาษาไทยได้แสดงให้เห็นถึงจุดด้อยที่มีอยู่ในปัจจุบันเป็น 2 ลักษณะคือ จุดด้อยที่มีอยู่ในตัวผู้สอนและจุดด้อยที่เกิดขึ้นกับตัวผู้สอนเพราะสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนบังคับ กล่าวคือ จุดด้อยในตัวผู้สอนคือการขาดทักษะและประสบการณ์การสอนที่ดีพอ ทักษะที่ขาดหายไปประกอบด้วย ทักษะด้านการผลิตสื่อ ทักษะด้านการสอน ตลอดจนทักษะด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะทางภาษา

แต่ครูก็พยายามปรับปรุงแก้ไขตนเอง ส่วนจุดด้อยที่เกิดขึ้นจากสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องคือ การขาดเอกสารทางวิชาการหรือเอกสารที่ทันสมัย การขาดแคลนอุปกรณ์เทคโนโลยี ทำให้ครูผู้สอนขาดความรู้ต่างๆ ตามไปด้วย ความรู้ที่ควรได้รับจากเอกสารวิชาการ และอุปกรณ์เทคโนโลยีคือ ความรู้ด้านการสร้างเครื่องมือสื่อการสอน ความรู้ด้านการสร้างแบบวัดที่ได้มาตรฐาน การขาดความรู้ด้านการประเมินผล และการขาดความรู้ด้านการเขียนแผนการสอนแบบบูรณาการ ซึ่งความรู้ดังกล่าวมีส่วนสำคัญในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนเป็นอย่างมาก

3.3 ข้อควรปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทย ครูภาษาไทยเห็นว่าสิ่งที่ควรได้รับการปรับปรุงและพัฒนาเพื่อประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย ประกอบด้วย การกำหนดให้ใช้แบบวัดมาตรฐานจากส่วนกลางหรือหน่วยงานต้นสังกัด ควรให้การดูแลเด็กที่มีผลการเรียนภาษาไทยต่ำเป็นกรณีพิเศษ เช่น การจัดห้องเป็นการเฉพาะสำหรับการซ่อมเสริม เป็นต้น การนิเทศให้แก่ครูผู้สอนวิชาภาษาไทย สถานศึกษาควรจัดให้มีการอบรมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน และโรงเรียนต้องจัดหาอุปกรณ์ช่วยสอน เอกสารวิชาการ เพิ่มเติม

อภิปรายผล

จากผลการศึกษา ความต้องการพัฒนาการเรียนการสอนด้านต่างๆ ตลอดจนความต้องการรูปแบบของกิจกรรมในการพัฒนาการเรียนการสอน ของครูผู้สอนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอสี สามารถอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1. ด้านการเตรียมการสอน ครูผู้สอนภาษาไทยต้องการพัฒนาเกี่ยวกับการวางแผนการสอน และเขียนแผนการสอนแบบบูรณาการ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและเรียนอย่างมีความสุข รวมทั้งการวิเคราะห์หลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้เพื่อให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เด็กได้เรียนรู้อย่างมีความสุขและบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายปฏิรูปการเรียนรู้ในปัจจุบันที่ต้องการให้มีการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (มาตรา 24 ข้อ 4) ได้กำหนดไว้ว่า จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา ซึ่งหากครูผู้สอนได้มีการเตรียมการสอนโดยศึกษาหลักสูตรและวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อวางแผนการสอนและเขียนแผนการสอนล่วงหน้าทุกครั้งก่อนปฏิบัติการสอนแล้วจะทำให้ครูผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ด้านวิธีสอน ครูผู้สอนภาษาไทยต้องการพัฒนาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการสอนให้เด็กเรียนรู้อย่างมีความสุข เช่น การใช้คำถาม การใช้เพลง เกม การเล่านิทานและการแสดงบทบาทสมมติ การที่ครูผู้สอนได้แสดงความต้องการในเรื่องดังกล่าวเป็นเพราะต้องการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนของตนเองจากครูเป็นศูนย์กลางมาเป็นการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เนื่องจากการสอนแบบบูรณาการเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงสัมพันธ์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้เลือกทำกิจกรรมตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจของตนเอง สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ (อ้างใน สมยศ ชัยชนะ, 2540 หน้า 10) กล่าวว่า เป็นวิธีการสอนที่นักเรียนรับบทบาทเป็นผู้นำในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนโดยที่กิจกรรมการเรียนการสอนนั้นมีลักษณะให้ผู้เรียนสร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง โดยกระบวนการแสวงหาข้อมูล ทำความเข้าใจ คิดวิเคราะห์ ตีความ แปลความ สร้างความหมาย สังเคราะห์ข้อมูลและสรุปข้อความรู้ สำหรับการสอนให้เด็กเรียนรู้อย่างมีความสุข โดยใช้คำถาม เพลง เกม การเล่านิทาน และการแสดงบทบาทสมมติ นั้นครูผู้สอนได้มองเห็นความสำคัญของกิจกรรมเหล่านี้ว่าสามารถใช้ฝึกทักษะทางด้านภาษาได้เป็นอย่างดี ทั้งด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน หากได้นำมาสอดแทรกในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแล้วจะช่วยให้บรรยากาศการเรียนการสอนเป็นไปด้วยความสนุกสนาน นักเรียนเกิดแรงจูงใจอยากเรียนและมีความกระตือรือร้นในการเรียน ดังที่ สุจริต เพียรชอบ (2525, หน้า 179-181) ได้กล่าวว่า การร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาภาษาไทย นักเรียนควรร่วมกิจกรรมด้วยความสมัครใจไม่มีการบังคับ บรรยากาศในการจัดกิจกรรมควรเป็นกันเอง และเต็มไปด้วยมิตรไมตรี

นอกจากนี้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เด็กเรียนรู้อย่างมีความสุข ก็มีความสอดคล้องกับความมุ่งหมายของจัดการศึกษาในปัจจุบันที่ต้องการให้การศึกษาเป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอดชีวิต เป็นการจัดการศึกษาที่ให้ทั้งวิธีการเรียนรู้ และความสุขในการเรียนรู้แก่ผู้เรียน ซึ่งแนวคิดในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้มีมีความสุขในการเรียน คือ ผู้เรียนทุกคนได้รับการยอมรับมีสิทธิที่จะเป็นตัวของเขาเอง ครูต้องมีความเมตตาจริงใจและอ่อนโยนต่อนักเรียนทุกคน นักเรียนเกิดความรักความภูมิใจในตนเองเห็นคุณค่าของชีวิตและมีโอกาสเลือกเรียนตามความถนัด ความสนใจ เพื่อจะได้ค้นพบความสามารถของตนเอง ครูจัดเตรียมบทเรียนที่สนุกแปลกใหม่จูงใจให้อยากเรียนรู้ และที่สำคัญสิ่งที่ได้เรียนรู้สามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวันของผู้เรียน

3. ด้านการใช้สื่อการสอน ครูผู้สอนภาษาไทย ต้องการสร้างชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ และการพัฒนาการสร้างแบบฝึกทักษะเพื่อการสอนซ่อมเสริม จากนโยบายปฏิรูปการเรียนรู้ในปัจจุบัน เน้นให้ผู้เรียนได้ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง ครูเป็นผู้คอยให้คำแนะนำ ประเมิน และเป็นฝ่ายสนับสนุน อำนวยความสะดวกเกี่ยวกับแหล่งความรู้ สื่อการสอน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน การสร้างชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้เป็นสื่อการสอนอย่างหนึ่งที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง สำหรับการสอนซ่อมเสริมก็มีความจำเป็น สำหรับครูผู้สอนเนื่องจากความแตกต่างระหว่าง บุคคลของเด็ก ซึ่งมีเด็กส่วนหนึ่งที่เรียนรู้ได้ช้า จึงจำเป็นต้องสร้างแบบฝึกทักษะเพื่อการสอนซ่อมเสริม ให้เด็กได้เรียนรู้ตามศักยภาพของตน เป็นการส่งเสริมให้เด็กมีความมั่นใจในตนเอง และมีความสุข ในการเรียนรู้ไม่เบื่อหน่ายการเรียน

นอกจากนี้จากการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบของกิจกรรมในการพัฒนาการเรียนการสอนด้านการศึกษาค้นคว้าจากแหล่งวิทยาการต่าง ๆ พบว่า ครูผู้สอนภาษาไทยต้องการใช้สื่อประเภทสื่อ ทัศนศึกษา Internet และเอกสารทางวิชาการดำหรับใช้ในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม เพื่อพัฒนาคุณภาพในการจัดการเรียนการสอนของตนเองให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ในการผลิตสื่อ โสภากันจิมะ (2542, หน้า 81) ได้แสดงให้เห็นว่าครูผู้สอนจำเป็นต้องมีความชำนาญในการผลิตด้วยเช่นกัน แต่การสร้าง ความชำนาญนั้นต้องอาศัยการเรียนรู้จากการอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการผลิตสื่อประกอบการ เรียนการสอน และหากต้องการสื่อที่หลากหลายก็ต้องขอรับบริการจากหน่วยงานต่าง ๆ การเรียนรู้ของ ครูเพื่อพัฒนาหรือผลิตสื่อขึ้นมาใช้นั้น จึงมีความสอดคล้องกันกับการศึกษาครั้งนี้พบว่าครูต้องอาศัย กิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ ดังที่กล่าวถึงแล้วเพื่อเสริมสร้างความรู้ สร้างทักษะความชำนาญให้แก่ตนเอง เพื่อให้สามารถนำไปใช้งานได้จริง จึงนับว่าเป็นความพยายามในการแก้ไขปัญหาการเรียนการสอน วิชาภาษาไทยของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอที่ให้การเรียน การสอนบรรลุจุดประสงค์ของการเรียนวิชาภาษาไทย อย่างไรก็ตามในอนาคตอันใกล้นี้ครูผู้สอน อาจจะได้รับความสะดวกจากการหาความรู้เพื่อเสริมทักษะของตนเองเพิ่มขึ้น เพราะการกำหนดใน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (มาตรา 64 65 68 และ 69) ที่รัฐบาลต้องให้การสนับสนุน การผลิตและพัฒนาแบบเรียน ตำรา หนังสือสื่อสิ่งพิมพ์อื่นๆ วัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีทางการศึกษา ด้วยการเร่งพัฒนาบุคลากรให้มีความสามารถในการผลิต รวมทั้งให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ ดังนั้นความประสงค์ของครูผู้สอนภาษาไทยที่ต้องการมีสื่อ การช่วยเหลือด้านงบประมาณ และต้องการ พัฒนาความรู้เพื่อการพัฒนาหรือผลิตสื่อการเรียนการสอน จึงมีความสอดคล้องกับหลักการพัฒนา

ของประเทศที่กำหนดในพระราชบัญญัติที่ต้องให้การสนับสนุนบุคลากรให้พัฒนาความรู้ และใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะทางภาษา ครูผู้สอนภาษาไทยต้องการพัฒนาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเล่นโดยใช้เพลงและเกมเพื่อพัฒนาทักษะการใช้ภาษา ส่วนความต้องการพัฒนาในลักษณะอื่นๆ ของครูมีน้อยกว่า ซึ่งประกอบด้วย การจัดกิจกรรมทักษะภาษาไทยเพื่อพัฒนากระบวนการคิดและการแก้ปัญหา การจัดมุมการเรียนรู้สำหรับการเรียนภาษาไทย และการจัดกิจกรรมเสริมทักษะในห้องปฏิบัติการภาษาไทย เป็นต้น กิจกรรมพัฒนาทักษะถือว่าเป็นกิจกรรมที่จัดเพื่อเป็นการเสริมการเรียนการสอนตามหลักสูตร ให้ผู้เรียนเกิดทักษะความรู้ความเข้าใจสิ่งที่เรียนไปแล้วดียิ่งขึ้น ทั้งทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ซึ่งความต้องการพัฒนาของครูผู้สอนภาษาไทยจะเน้นหนักไปทางด้านการเล่นเพลง มากกว่าวิธีอื่น ก็เป็นวิธีหนึ่งตามที่กรมวิชาการ (2536, หน้า ค) ได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ แต่ข้อเสนอแนะเน้นการเล่นเพลงเกี่ยวกับบทเรียนมากกว่าเพลงทั่วไป ส่วนวิธีอื่นๆ แม้ว่าครูผู้สอนภาษาไทยจะมุ่งเน้นพัฒนาน้อยกว่าการใช้เพลงและเกม แต่ก็เป็นที่จะมีประโยชน์ในการเรียนการสอนด้วยเช่นกัน และครูผู้สอนภาษาไทยไม่ควรจะละเว้นในการพัฒนา ไกรยุทธ อินทรเดช (2530, หน้า) ได้พูดถึงกิจกรรมที่เกี่ยวกับหลักภาษาที่ควรจัด ได้แก่ การจัดป้ายนิเทศเกี่ยวกับภาษาไทยและการแข่งขันสะกดคำยาก กิจกรรมที่สำคัญ ได้แก่ การจัดงานในวันสำคัญทางวรรณคดี กิจกรรมการฟังทำนองเสนาะ เพลง คนตรี ซึ่งเป็นกิจกรรมที่มีส่วนช่วยส่งเสริมการเรียนการสอนตามหลักสูตร ดังนั้นกิจกรรมที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะภาษาจึงมีมากกว่าการเล่นเกมหรือเพลง แม้ว่าจะมีการค้นพบว่าการใช้เพลงจะมีส่วนส่งเสริมการเรียนการสอนมากก็ตาม แต่ครูผู้สอนภาษาไทยจึงควรพัฒนากิจกรรมอื่นควบคู่กัน ไปอีกด้วย

แนวทางการจัดการศึกษาที่กำหนดไว้ในมาตรา 23 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่กำหนดให้สถานศึกษาจัดการศึกษาโดยเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม และกระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามที่กำหนด ก็จะเป็นส่วนหนึ่งในผลกดันการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยด้วย กล่าวคือพระราชบัญญัติกำหนดให้ การพัฒนาความรู้ และทักษะด้านคณิตศาสตร์ และด้านภาษา เน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง (มาตรา 23(4)) จึงมีความสอดคล้องกับความต้องการของครูผู้สอนภาษาไทยที่มุ่งเน้นการสร้างทักษะด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะการเรียนภาษาไทยของนักเรียนดังนั้นวิธีการดำเนินการของครูผู้สอนแต่ละคนอาจจะมี ความแตกต่างกันแต่หลักการที่สอดคล้องกันคือการพัฒนาปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอน และเป็นไปตามแนวทางการจัดการศึกษาที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติอีกด้วย

5. ด้านการวัดและประเมินผล ครูผู้สอนภาษาไทยต้องการพัฒนาเกี่ยวกับการประเมินผล โดยใช้กระบวนการกลุ่มและการประเมินผลโดยใช้ Portfolio ครูผู้สอนได้ตระหนักถึงความสำคัญของการวัดและประเมินผล ซึ่งจะต้องจัดให้มีควบคู่ไปกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อนำข้อมูลหรือผลการประเมินมาใช้ในการพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอน เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องทางการเรียนของนักเรียน และเป็นข้อมูลเปรียบเทียบความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียน ปัจจุบันการเรียนการสอนเน้นให้นักเรียนได้มีโอกาสทำงานกลุ่มเพื่อฝึกการทำงานร่วมกับผู้อื่น การประเมินผลจึงต้องอาศัยกระบวนการกลุ่มช่วยในการประเมินโดยให้สมาชิกภายในกลุ่มร่วมกันตั้งเกณฑ์การประเมินสำหรับใช้ประเมินการทำงานพฤติกรรมการเรียนและคุณลักษณะอื่นๆ ของสมาชิกในกลุ่ม การประเมินผลการเรียนวิชาภาษาไทยนั้น สมศักดิ์ สินธุรเวชญ์ และจันทิมา พรหมโชติกุล (2525, หน้า 212) ได้กล่าวว่าสามารถประเมินได้ 2 ประการคือ การประเมินผลระหว่างเรียน มีจุดมุ่งหมายสำคัญของการประเมินประกอบด้วยการต้องการทราบว่าผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมหรือไม่ และเพื่อต้องการประเมินจุดประสงค์ย่อยอื่น ๆ และการประเมินผลรวมเป็นการประเมินเพื่อตัดสินหลังจากการเรียนการสอน ตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ตั้งไว้ มีหลักในการประเมินคือ กุ่มจุดประสงค์ที่สำคัญบางจุดประสงค์จากจุดประสงค์ทั้งหมดมาวัดผล เรียงจุดประสงค์ที่จะประเมินตามความสำคัญมากน้อย และเรียงจุดประสงค์ที่จะสอบด้วยวิธีการจัดลำดับ อย่างไรก็ตามการประเมินผลนั้นมีข้อกำหนด วิธีการและประเภทของการประเมินมีค่อนข้างหลากหลาย ดังนั้นครูผู้สอนภาษาไทยจึงต้องมีความรอบรู้ และให้ความสนใจเกี่ยวกับประเด็นที่ต้องการประเมินให้ชัดเจนมิฉะนั้นจะไม่สามารถนำผลการประเมินนั้นมาใช้ได้ถูกต้องนัก ย่อมเป็นผลเสียต่อการเรียนการสอนได้ไม่น้อยเช่นกัน สำหรับการประเมินผลการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยนั้น ปรากฏว่าครูผู้สอนต้องการใช้ Portfolio และการทำข้อมูลเป็นรายบุคคลเข้ามาช่วยในการประเมิน ทั้งนี้สามารถประเมินได้ในระดับบุคคลและเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ต่อการเรียนภาษาไทยของนักเรียนแต่ละคน การประเมินด้วยวิธีดังกล่าวครูผู้สอนอาจจะเห็นประโยชน์ที่จะช่วยเสริมการบริการแนะแนวให้แก่ของนักเรียนได้อีก ครูผู้สอนภาษาไทยจึงประสงค์ที่จะทำการพัฒนาให้ตนเองให้มีความรู้ความสามารถในการวัดและประเมินผลให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ ดังเช่น ช่วงระยะเวลาที่เหมาะสมสำหรับการประเมินผล ไกรยุทธ อินทรเดช (2530, หน้า ข-ค) ได้พบว่าการประเมินผลนั้นควรกระทำทุกครั้งที่มีการจัดกิจกรรม ทุกภาคเรียน และเมื่อสิ้นปีการศึกษา วิธีที่ควรใช้ในการประเมินมากที่สุดคือการตรวจผลงานและการสังเกตการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน และเพื่อประสิทธิภาพของการประเมินผลควรนำผลการประเมินที่ได้ไปทำการปรับปรุงกิจกรรมครั้งต่อไปให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ในขณะที่ ยุวรรณ ภูจินาพันธุ์ (2536, หน้า ข-ค) ได้พบว่า การวัดและ

ประเมินผล ครูควรจัดให้มีการประเมินผลทั้งก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังการเรียนในแต่ละบทเรียน และวิธีที่ครูใช้กันมากคือการให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด อย่างไรก็ตามแม้ว่าผลการศึกษานักวิชาการทั้งสองท่านจะไม่ได้กล่าวถึงการนำ Portfolio หรือการรวบรวมข้อมูลรายบุคคลมาใช้ในการวัดและประเมินผลก็ตาม แต่พอจะเป็นแนวทางเริ่มต้นสำหรับการพัฒนาและการปฏิบัติของครูให้สอดคล้องกับหลักวิชาการได้ นอกจากนี้หากได้นำไปใช้ควบคู่กับการวิธีที่ครูต้องการพัฒนาแล้ว จะได้ประโยชน์สูงสุดที่นอกเหนือจากการพัฒนาและปรับปรุงวิธีการเรียนการสอนแล้วยังมีประโยชน์ต่อการบริการแนะแนวนักเรียนในอนาคตอีกด้วย

6. รูปแบบของกิจกรรมที่ครูต้องการในการพัฒนาการเรียนการสอน จากการศึกษาพบว่า ครูผู้สอนภาษาไทยต้องการกิจกรรมพัฒนาการเรียนการสอนด้านการประชุมเชิงปฏิบัติการ การฝึกอบรม และการสัมมนา การศึกษาดูงานนอกสถานที่ การหาแหล่งวิทยาการเพื่อค้นคว้า การสังเกตการสอน การเยี่ยมชมเรียน และการสาธิตการสอน และกิจกรรมรับคำปรึกษาและการแนะนำเพื่อการพัฒนาการเรียนการสอน สำหรับความต้องการรูปแบบของกิจกรรมที่ครูผู้สอนต้องการใช้ในการพัฒนานั้นมีข้อที่น่าสนใจคือ ครูผู้สอนส่วนใหญ่ต้องการให้ครูผู้สอนภาษาไทยที่มีผลงานดีเด่นและมีความชำนาญในการสอนมาเป็นวิทยากรในการอบรมให้ความรู้ และให้คำแนะนำปรึกษาหารือมากกว่าที่จะต้องการให้ศึกษานิเทศก์ระดับอำเภอหรือระดับจังหวัดมาเป็นวิทยากร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูผู้สอนเกิดการยอมรับในผลงานและความสามารถของครูที่มีผลงานดีเด่น และคิดว่าครูผู้สอนย่อมมีประสบการณ์ในการสอนมากกว่าศึกษานิเทศก์ จึงสามารถที่จะเข้าใจในปัญหาการเรียนการสอนได้ดีและสามารถถ่ายทอดความรู้ประสบการณ์ รวมทั้งให้คำแนะนำ ปรึกษาหารือได้ดีกว่า และตรงกับความต้องการของครูผู้สอน การศึกษาของ ยุววรรณ ภูจินาพันธุ์ (2536, หน้า ข-ค) พบว่าแนวทางที่นำเสนอสนองตอบต่อปัญหาและความต้องการของครูสอนภาษาไทย ซึ่งควรจัดเป็นกิจกรรมกลุ่มในรูปแบบของการประชุมเชิงปฏิบัติการ และควรจัดกิจกรรมพัฒนาในด้านการผลิตสื่อและการใช้สื่อการเรียนการสอน หากครูได้รับกิจกรรมที่มุ่งเน้นพัฒนาการเรียนการสอนเช่นนี้ จะเป็นประโยชน์สูงสุดต่อการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย และในขณะเดียวกันก็จะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิรูปการศึกษาของประเทศในทางอ้อมอีกด้วย กล่าวคือการปฏิรูปการศึกษาของไทยคือ การศึกษาเป็นกระบวนการ ที่ช่วยให้คนได้พัฒนาตนเองในด้านต่างๆ ตลอดชีวิต การพัฒนาศักยภาพของคนจะต้องนำหน้าการพัฒนาประเทศในมิติอื่น ในประเทศที่พัฒนาแล้ว หรือประเทศที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนา ซึ่งแต่ละประเทศได้ทุ่มเทการลงทุนการพัฒนาคนในชาติ ก่อนหน้าที่ประเทศจะเริ่มเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วแล้วทั้งสิ้น ดังนั้นจึงควรที่หน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและทุกส่วนของสังคมจะต้องผนึกกำลังร่วมกันที่

จะเร่งรัดจัดการศึกษา ให้ประชาชนในชาติได้รับการศึกษาสูงขึ้น เพื่อให้การศึกษาเป็นตัวนำการพัฒนาประเทศด้านต่างๆ โดยการร่วมมือกันปฏิรูปการศึกษา ดังนั้นการปฏิรูปการศึกษาที่แท้จริงแล้วคือการทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในกระบวนการศึกษา ตั้งแต่ นโยบาย ปัจจัย ขั้นตอน และผลลัพธ์ ดังนั้นการที่โรงเรียนจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้แก่ครูผู้สอนภาษาไทย ผลลัพธ์ที่อาจจะได้รับกลับคืนมาคือ มีการจัดทำแผนการศึกษาต่างๆ มีการปรับปรุงบรรยากาศสิ่งแวดล้อมและองค์ประกอบของโรงเรียน มีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศ จัดทำระบบตรวจสอบและประเมินผล มีการสำรวจความต้องการในการพัฒนา เป็นต้น จึงเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิรูปการศึกษาของไทยนั่นเอง สิ่งทีกล่าวถึงมาทั้งหมดเป็นความประสงค์ของครูผู้สอนภาษาไทย และเป็นความสอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของไทย

ข้อเสนอแนะ

ก. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนการสอนของครูภาษาไทย

1. โรงเรียนต้องพยายามสนับสนุนให้ครูผู้สอนภาษาไทย จัดหาเวลาหรือใช้เวลาว่างจากการเรียนการสอนเพื่อนำไปเตรียมงานด้านการเตรียมการสอน การแสวงหาแนวความรู้ใหม่ๆ การใช้สื่อ การสร้างสื่อ ตลอดจนการสรรสร้างงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนภาษาไทย เพราะจากผลการศึกษาทั่วไปชี้ให้เห็นว่าการเตรียมการสอนแต่ละครั้งควรกระทำล่วงหน้าอย่างน้อย 7 วัน การที่ครูผู้สอนใช้เวลาที่น้อยลงย่อมเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทยเป็นอย่างมาก สุดท้ายผลกระทบก็จะเกิดขึ้นกับเด็กนักเรียนซึ่งเป็นผู้รับการสอน

2. โรงเรียนควรเปิดโอกาสพัฒนากิจกรรมต่าง ๆ ตามความประสงค์ของครูผู้สอน กิจกรรมพัฒนาการเรียนการสอนเหล่านั้นอาจจะประกอบด้วย การประชุมเชิงปฏิบัติการ การฝึกอบรม การสัมมนา การศึกษาดูงานนอกสถานที่ สนับสนุนด้านการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งวิทยาการต่าง ๆ การสังเกตการสอน การเยี่ยมชมชั้นเรียน การสาธิตการสอน และการให้คำปรึกษา และการแนะนำเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้มากที่สุด ทั้งการจัดกิจกรรมแต่ละประเภทต้องพิจารณาความเหมาะสมเช่น ความถี่ในการจัด ช่วงเวลา ระยะเวลา ตลอดจนผู้จะเข้าร่วมกิจกรรม และประการสำคัญหากโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมพัฒนาขึ้นคราวใดควรได้รับการประเมินเป็นช่วง ๆ เพื่อจะได้นำผลการประเมินไปดำเนินการปรับปรุงให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

ข. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่มีผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยของนักเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ
2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบกิจกรรมอื่น ๆ ที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน กลุ่มวิชาต่าง ๆ ในโรงเรียนระดับประถมศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาครูผู้สอนระดับประถมศึกษา

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved